

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 185/2015-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. apríla 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou Mgr. Viktóriou Hellenbart, konateľkou Advokátskej kancelárie Viktória HELLENBART, s. r. o., Martina Rázusa 146/23, Lučenec, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 13 ods. 1, čl. 17 ods. 2, čl. 47 ods. 2, čl. 49, čl. 50 ods. 3 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky uznesením o vznesení obvinenia ČVS: ORP-170/OVK-TO-2013 Mg z 26. júla 2013 Okresného riaditeľstva Policajného zboru Slovenskej republiky, odboru Kriminálnej polície Topoľčany, rozhodnutím prokurátora Okresnej prokuratúry Topoľčany č. PV 728/2012/4406-54 z 23. septembra 2014 a listom generálneho prokurátora Slovenskej republiky z 3. decembra 2014 v jeho trestnej veci a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] odmieta pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. februára 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou Mgr. Viktóriou Hellenbart, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 13 ods. 1, čl. 17 ods. 2, čl. 47 ods. 2, čl. 49, čl. 50 ods. 3 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením o vznesení obvinenia ČVS: ORP-170/OVK-TO-2013 Mg z 26. júla 2013 Okresného riaditeľstva Policajného zboru Slovenskej republiky, odboru Kriminálnej polície Topoľčany (ďalej len „uznesenie vyšetrovateľa“), rozhodnutím prokurátora Okresnej prokuratúry Topoľčany (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. PV 728/2012/4406-54 z 23. septembra 2014 (ďalej len „rozhodnutie okresnej prokuratúry“) a listom generálneho prokurátora Slovenskej republiky z 3. decembra 2014 (ďalej len „list generálnej prokuratúry“).

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Sťažnosť sa týka porušenia práv sťažovateľa garantovaných Ústavou... orgánmi činnými v trestnom konaní vedenom voči sťažovateľovi na základe Uznesenia vyšetrovateľa OR PZ Topoľčany číslo ČVS: ORP-170/OVK-TO-2013 Mg, zo dňa 26.07.2013 za prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, ods. 2 písmeno a) Trestného zákona, a to spôsobom akým je v uznesení vymedzený skutok, ktorého spáchaním sa mal sťažovateľ dopustiť trestného činu...»

Na chybný postup vyšetrovateľa upozornil na podnet sťažovateľa prokurátor Okresnej prokuratúry..., ktorý svojím rozhodnutím číslo Pv 728/2012-11 zo dňa 8.2.2013 zrušil uznesenie povereného príslušníka PZ o vznesení obvinenia a uložil mu vo veci znova rozhodnúť. Dôvodom bolo, že zistený skutkový stav nepostačuje na vznesenie obvinenia, nakoľko nebolo dostatočne preukázané, či skutok, ktorý sa stal je trestným číslom (správne má byť zrejme „činom“, pozn.) a či je z jeho spáchania podozrivá konkrétna osoba...

Sťažovateľ podal proti ďalšiemu Uzneseniu vyšetrovateľa... zo dňa 26.07.2013 sťažnosť, o ktorej rozhodol prokurátor... Uznesením číslo 728/12/4406 dňa 13.08.2013 tak, že sťažnosť zamietol ako nedôvodnú...

Sťažovateľ sa dňa 10.09.2013 obrátil podnetom podaným prostredníctvom obhajcu o preskúmanie zákonnosti vybavenia podnetu prokurátorom, ktorý bol posúdený ako podnet podľa § 364 ods. 1 písmeno a) Trestného poriadku Generálnemu prokurátorovi SR, ktorý Uznesením číslo IVPZ 235/13/1000-8 dňa 12.02.2014 rozhodol tak, že napadnutým uznesením prokurátora bol porušený zákon... v neprospech sťažovateľa a uznesenie prokurátora okresnej prokuratúry zrušil...

Prokurátor Okresnej prokuratúry... v Uznesení číslo Pv 728/2012/4406-43 dňa 28.02.2014 opäť rozhodol o sťažnosti sťažovateľa v postavení obvineného proti uzneseniu o vznesení obvinenia tak, že túto zamietol. Na podnet sťažovateľa zo dňa 14.04.2014 Generálny prokurátor SR Uznesením IV Pz 104/14//1000-9 zo dňa 28.08.2014 zrušil napadnuté uznesenie prokurátora okresnej prokuratúry a konštatoval, že bol porušený zákon v neprospech obvineného v § 176 ods. 2, § 193 ods. 1 písmeno c) Trestného poriadku...

Nasledujúce Uznesenie prokurátora Okresnej prokuratúry... Pv 728/2012/4406-54 zo dňa 23.09.2014 (v poradí tretie) z podnetu obhajcu zo dňa 18.10.2014 Generálny prokurátor vybavil listom číslo IV Pz 314/14/1000-8 zo dňa 3.12.2014 tak, že ho ako nedôvodný odkladá. List prevzal obhajca obvineného dňa 16.12.2014.»

3. Sťažovateľ ďalej uviedol, že:

„Napriek opakovaným zrušeniam uznesenia prokurátora, neboli z jeho strany napadnuté uznesenia vyšetrovateľa, ktorým podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu zákona v jeho neprospech a aj k porušeniu jeho práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky, uvedené do súladu so zákonom, preto sa v zákonnej dvojmesačnej lehote od prevzatia listu Generálneho prokurátora SR dňa 16.12.2014 sťažovateľ obracia na Ústavný súd SR a domáha sa ochrany svojich práv.“

4. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že:

„... výrokom *Uznesenia o vznesení obvinenia vyšetrovateľom PZ pod číslom číslo ČVS:ORP-170/OVK-TO-2013 Mg, zo dňa 26.07.2013 a rozhodnutím prokurátora Okresnej prokuratúry... číslo PV 728/2012/4406 zo dňa 23.09.2014 a listom Generálneho prokurátora... zo dňa 03.12.2014 boli porušené práva sťažovateľa garantované článkom 13 ods. 1, článkom 17 ods. 2, článkom 47 ods. 2, článkom 49, článkom 50 ods. 3) a článkom 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.*“ Sťažovateľ sa domáha „*zrušenia Uznesenia vyšetrovateľa PZ číslo ČVS:ORP-170/OVK-TO-2013 Mg, zo dňa 26.07.2013 a vrátenia veci na ďalšie konanie*“ a navrhuje „*priamo zrušenie uznesenia vyšetrovateľa, hoci jeho práva boli porušené aj vydaním nezákonných rozhodnutí nadriadených orgánom, avšak tieto rozhodnutia mali smerovať k ochrane práv sťažovateľa práve zrušením napádaného uznesenia vyšetrovateľa a vydaním pokynu, aby toto bolo uvedené do súladu so zákonom*“.

Sťažovateľ si „... *pre prípad úspechu uplatňuje náhradu trov konania na odmene splnomocneného advokáta*...“.

II.

5. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu jeho základných práv a slobôd došlo postupom vyšetrovateľa a jeho uznesením z 26. júla 2013, postupom okresnej prokuratúry a jej rozhodnutím z 23. septembra 2014 a listom generálnej prokuratúry z 3. decembra 2014 v prípravnom konaní v jeho trestnej veci vedenej na okresnom riaditeľstve Policajného zboru pod ČVS: ORP-170/OVK-TO-213 Mg.

7. Ústavný súd v obdobných prípadoch opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

8. Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy a taktiež orgány prokuratúry ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) nikto nemôže byť stíhaný ako obvinený ináč než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje tento zákon.

Podľa § 2 ods. 6 prvej vety Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje niečo iné, postupujú orgány činné v trestnom konaní z úradnej povinnosti. Podľa odseku 7 každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom...

Podľa § 10 ods. 1 Trestného poriadku orgány v trestnom konaní sú prokurátor a policajt. Podľa odseku 4 na účely tohto zákona sa súdom rozumie okresný súd, krajský súd, Špecializovaný trestný súd a Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku môže obvinený... uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom... Podľa odseku 4 citovaného ustanovenia orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Podľa § 20 ods. 1 Trestného poriadku po skončení vyšetrovania policajt predloží spis prokurátorovi s návrhom na podanie obžaloby...

Podľa § 210 Trestného poriadku obvinený... má právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania... žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta... Podľa § 234 ods. 1 ak výsledky vyšetrovania... dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd, prokurátor podá obžalobu príslušnému súdu...

Preskúmanie a predbežné prejednanie obžaloby vykonáva súd podľa príslušných ustanovení druhej hlavy tretej časti Trestného poriadku. Podľa § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku samosudca pri preskúmaní obžaloby obžalobu odmietne a vráti veci prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu. Z toho istého dôvodu obžalobu odmietne podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku pri rozhodovaní o predbežnom prejednaní obžaloby. V prípade právnej nezávadnosti obžaloby môže samosudca, resp. predseda senátu (mimo iného postupu) nariadiť hlavné pojednávanie. Opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie (§ 306 ods. 1 Trestného poriadku). Odvolací súd preskúmava zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku (§ 317 ods. 1 Trestného poriadku) a napadnutý rozsudok zruší z dôvodov uvedených v § 320 a § 321 Trestného poriadku. Podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku ak po zrušení napadnutého rozsudku alebo niektorej jeho časti treba vo veci urobiť nové rozhodnutia, vráti odvolací súd vec súdu prvého stupňa...

Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania... O dovolaní rozhoduje najvyšší súd (§ 377 Trestného poriadku).

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokuratúra chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu. Svoje úlohy vykonáva na základe zákona a prostriedkami ustanovenými zákonom [§ 5 prvá veta (resp. § 17 ods. 1 v trestnom konaní) zákona o prokuratúre].

Postup prokurátora pri zrušovaní právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní upravujú ustanovenia prvého dielu ôsmej hlavy (mimoriadne opravné prostriedky) tretej časti Trestného poriadku.

9. Nadväzujúc na uvedené (bod 8), ústavný súd zdôrazňuje, že po prípadnom podaní obžaloby by súd prvého stupňa konajúci v trestnej veci sťažovateľa, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania (resp. aj dovolací súd) boli súdmi s plnou jurisdikciou, v ktorých právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základných práv v trestnej veci, ktorá nebola v čase podania ústavnej sťažnosti ešte právoplatne skončená, dospel k záveru o nedostatku jeho právomoci konať a rozhodnúť v uvedenej veci (obdobne napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

Platná právna úprava trestného konania v súčasnosti umožňuje sťažovateľovi (ako obvinenému) v ďalšom priebehu konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu právne účinným spôsobom namietat porušenie svojich základných práv a slobôd garantovaných ústavou v dôsledku nezákonného postupu vyšetrovateľa (prípadne prokurátora) v jeho trestnej veci.

10. Za daných okolností nie je daný ústavný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v trestnej veci sťažovateľa do právomoci všeobecných súdov. Sťažovateľ môže v prípade podania obžaloby uplatniť v rámci práva na obhajobu argumentáciu týkajúcu sa porušenia jeho základných práv priamo pred súdom prvého stupňa v rámci konania o merite veci a následne zákonom dovoľeným spôsobom aj prostredníctvom využitia opravných prostriedkov v trestnom konaní.

Nevyužitie uvedených možností ochrany označeného práva sťažovateľa nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

11. Z uvedených dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

12. V závere ústavný súd poukazuje na nedostatky sťažovateľom predloženého splnomocnenia na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, ktoré nie je plne súladné s ustanovením § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde a stabilnou judikatúrou ústavného súdu. V splnomocnení absentuje konkretizovanie právnej veci, ktorej sa týka, t. j. proti čomu, akému konaniu, resp. rozhodnutiu sťažnosť smeruje. Táto skutočnosť môže byť sama osebe (keďže sťažovateľ je právne zastúpený advokátkou) dôvodom odmietnutia sťažnosti pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

13. Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že účinným prostriedkom ochrany (nápravy porušených práv) je aj postup podľa tretej časti prvého oddielu (pôsobnosť prokurátora v trestnom konaní) a najmä štvrtej časti prvého oddielu (vybavovanie podnetov) zákona o prokuratúre, ktorý sťažovateľ v rámci konania vo svojej trestnej veci aj využil (pozri bod 2 a následne tiež § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

14. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd nepovažoval za dôvodné zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa (bod 4).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2015